

Achtergrondinformatie 6^e sessie UVRM: Vrijheid 15.6.2023

Vrijheid is een lastig begrip, want er zijn veel definities die er voor gehanteerd worden. Maken we het nog wat lastiger, dan nemen we die definities in hun perspectief en bijbehorende visies. Onze afsluitende sessie doet precies dat.

Dus maar aan de basis begonnen. Er is een flinke groep mensen die ondertussen de 70 gepasseerd zijn, die uit volle borst “Freedom is just another word for nothing left to lose” meezingen en zich de zomer van de liefde kunnen herinneren. De iets jongeren herinneren zich hoe Queen, en in het bijzonder Freddie Mercury, albums vol zong met hun zoektocht naar vrijheden. Na Queen was er George Michael en een hele generatie lieden die dachten hun vrijheid te kunnen definiëren op basis van drugsgebruik.

Janis Joplin had ervaren dat haar vrijheid een prijs had die soms te hoog was, Freddie vond wat hij had beknellend en George Michael dacht dat hij een schijnvrijheid had die ontmaskerd moest worden. Het leverde allemaal heel interessante mensen op die stuk voor stuk verstrikt raakten in hun zoektocht en de consequenties van hun keuzes.

Dat is een patroon dat vaak herhaald wordt in het leven, dus laten we eens nader kijken hoe mensen daar op uit komen.

In 1949 werd Duitsland in stukken geknipt om de verschillende bezettingszones te formaliseren. De Franse, Engelse en Amerikaanse zone werd de Bondsrepubliek Duitsland, ook wel West Duitsland genoemd. Deze bestond uit 9 deelstaten plus West Berlijn en werd in 1957 uitgebreid met Saarland. De andere 6 deelstaten plus Oost Berlijn werden de Democratische Duitse Republiek.

De Pruisische gebieden aan de overkant van de Oder werden onvervreemdbaar Pools als compensatie voor de stukken Polen die aan Oekraïne en Litouwen toegevoegd waren. 1949 was een lastige tijd om Duits te zijn.

Beiden claimden vrijheid als centrale doctrine te hebben. Toch zag het er vanaf het begin al bijna diametraal anders uit.

De DDR was evenmin democratisch als een republiek, Duits waren ze min of meer wel. Hun vrijheid was kostbaar, dus moest ze beschermd worden. Dat beschermen liep een beetje uit de hand. Tegen 1990 hield de ene helft de andere in de gaten of ze zich wel vrij gedroegen. In sommige gevallen gebeurde dat wederzijds.

De BRD was evenmin een bond en of een republiek, Beieren was blijkbaar vrijer dan de rest en Hamburg en Bremen hadden elk zo hun eigen idee over welke wetten wel en niet golden.

In de DDR was vrijheid een collectief goed onderdeel van de doctrine en het wereldbeeld. In de BRD was vrijheid een individuele waarde die wel deel was van de doctrine maar niet van een opgelegde eenheid. In het Oosten leefde je de vrijheid zoals voorgespiegeld door de SED; in het Westen zocht je de vrijheid zoals voorgespiegeld in de Marlboro reclame en de Amerikaanse films. Beiden waren volledig overtuigd dat de andere staat een dictatuur was aan marionettentouwjes. Wie weet hadden ze wel allebei gelijk.

In 1990 was er de hereniging. Het Oosten had blijkbaar gefaald om de kostbare vrijheid genoeg te beschermen. De oude 6 deelstaten werden in ere hersteld er werd een enorme zak geld

rondgestrooid en dat zou alle verschillen moeten gladstrijken. Op sommige plaatsen is dat min of meer gelukt, elders wordt de vrijheid nog gezocht in wat vroeger was, omdat men nu vergeten wordt door wat de macht heeft. Ook wanneer men de vrijheid heeft daartegen te protesteren.

In onze eigen levens is het verschil vaak veel subtieler, maar de Covid jaren hebben bewezen dat een komma een demonstratie kan veroorzaken en bewust gelegde nadruk vriendengroepen en families uit elkaar kunnen trekken.

Laten we daarom in onze laatste sessie eens kijken waar bij ons die komma staat en welk verschil dat maakt. We kunnen tot in de eeuwigheid blijven hikken tegen de polarisatie en de versplintering van de maatschappij, maar verandering begint bij onszelf. Op onze vierkante meter.

Voor je deelneemt stel jezelf dan de volgende vragen en schrijf de antwoorden op om later te bediscussiëren.

Wat betekent vrijheid voor mij waar en wie ik ben?

Welke prijs betaal ik voor die vrijheid?

Welke prijs betaalt mijn omgeving daar voor?

Hoe universeel is die vrijheid en is dat ook gewenst?

Heeft mijn vrijheid te maken met oorlog elders, of is het iets compleet anders?

Tot slot een kort verhaaltje uit mijn eigen praktijk.

Een dame heeft een aantal jaren geleden gebroken met haar familie om vrij te zijn van de nare dingen die haar overkomen zijn. Ze is heilig overtuigd dat haar moeder de slachtofferrol speelt en daarin nooit zal veranderen.

Ik ken haar moeder ook vrij goed en ze zegt bijna verbatim hetzelfde over haar dochter. Waarheid heeft blijkbaar de neiging subjectief te zijn. Neem dat ook mee in je denken, wanneer je je eigen vrijheidsperspectief uitwerkt.

Tot donderdag!
Izzy Mansour